

Роль авіації в мінливому світі

Досліджено роль авіаційної галузі в світі в контексті кризових явищ. Проаналізовано регіональну структуру міжнародних авіаційних пасажиропотоків у світі в мінливому середовищі. Розглянуто прогноз щодо розвитку авіаційного сектору в пост пандемічний період.

Авіація відіграє важливу роль у майбутньому світової спільноти. Авіація стала рушійною силою глобального бізнесу, і тепер вона також визнається міжнародною спільнотою як важливий чинник досягнення Цілей сталого розвитку ООН. Авіаційний сектор швидко розвивається і буде розвиватися. За останніми оцінками, протягом наступних 20 років попит на повітряний транспорт зростатиме в середньому на 3,3% на рік.

Якщо цей шлях зростання буде досягнутий до 2036 року, галузь повітряного транспорту забезпечить світову економіку 15,5 мільйонами прямих робочих місць і 1,5 трильйонами доларів ВВП. Якщо врахувати вплив глобального туризму, ці цифри можуть зрости до 97,8 мільйонів робочих місць і 5,7 трильйонів доларів ВВП. До середини 2030-х років очікується не менше 200 тисяч рейсів на день по всьому світу.

Обмеження на подорожі були і залишаються головною рушійною силою повітряного руху після спалаху пандемії. Така політика також змінила регіональний склад. Спочатку швидкий контроль Китаю над попередніми спалахами COVID-19 дозволив його внутрішньому ринку залишатися відкритим, що, у свою чергу, збільшило частку світового ринку Азійсько-Тихоокеанського регіону до понад 45% у 2020 році. Однак ця частка впала до 23% у першому кварталі 2022 року внаслідок поновлених локдаунів. Очікується, що Китай відновиться, коли там будуть послаблені обмеження, а Азійсько-Тихоокеанський регіон незабаром відновить своє домінуюче становище. Однак станом на перший квартал 2022 року нереалізовані подорожі в цьому регіоні збільшили частки світового ринку Північної та Південної Америки.

В 2021 році частка Європи в структурі пасажиропотоків у світі є найбільшою та становила 30,5%. Частка країн Азійсько-Тихоокеанського регіону становить 28,5% та значне зростання частки країн Північної Америки у світових міжнародних авіаперевезеннях у 2021 році до 23,8%. На країни Латинської Америки і Карибський басейн припадає 9,9%, Близький Схід має 4% пасажиропотоку та Африка – 3,3% [3], (рис. 1.):

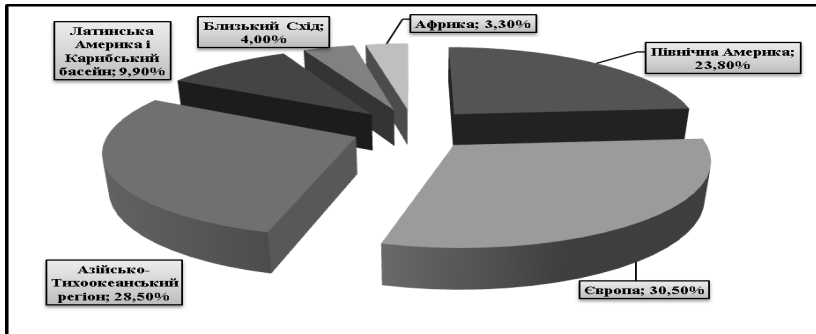

Рис. 1. Регіональна структура пасажиропотоків у світі в 2021 році, (%).
Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA).

Глобальна економіка стикається з двома одночасними та цілком глобальними системними кризами: зміною клімату та пандемією COVID-19. Крім того, війна в Європі збільшує людські страждання та створює економічні проблеми. Усе це є важливими перешкодами для світової економіки та авіації.

Тим не менш, 2022 рік свідчить про стійкість галузі авіатранспорту. Після найбільшого потрясіння в історії авіації відновлення йде повним ходом і, за прогнозами, триватиме надалі. Очікується, що відновлення галузевих пасажиропотоків (RPK) 2022 року прискориться, оскільки розповсюдження вакцини продовжується, обмеження на подорожі скасовано та більшість маршрутів будуть знову відкриті. Але, глобальні пасажиропотоки залишаться нижчими за їх допандемічний рівень 2019 року, аж до 2024 року.

Також, вантажоперевезення продовжуватимуть підтримувати продуктивність галузі. Обсяги вантажоперевезень (СТК) зростуть у 2022 році, навіть якщо обсяги вантажів будуть помірними через додаткову сміть пасажирських літаків.

Ціни на витрати будуть у центрі уваги авіакомпаній цього року, оскільки ціни на нафту та паливо різко зросли, сприяючи глобальному зростанню інфляції та спонукаючи центральні банки підняти процентні ставки. На деяких ринках нестача робочої сили створює короткострокові проблеми для витрат і операцій.

Фінансове відновлення й надалі відставатиме від трафіку. Галузь, ймовірно, залишатиметься з чистими збитками, втративши 9,7 мільярда доларів США у 2022 році, що є скромним позитивним переглядом прогнозу на кінець 2021 року. Очікується, що фінансові показники авіакомпаній покращаться в усіх регіонах у 2022 році, при цьому Північна Америка стане єдиним регіоном, який повернеться до прибутковості цього року.

Варто зазначити, що у 2021 році на ТОП-20 країн припадало близько 75% світових авіапасажирів, при цьому частка США становила 22,7%, а частка Китаю – 15,2%, далі йдуть Іспанія та Індія з часткою 3,8% від пасажиропотоку у світі, замикає п'ятірку лідерів Мексика з 3% світових авіапасажирів (табл. 1):

Таблиця 1

ТОП-20 країн за кількістю пасажирів та їх частка в світовому пасажиропотоці в 2021 році

№	Країна	Частка в світовому пасажиропотоці, %
1.	США	22,7%
2.	Китай (Народна Республіка)	15,2%
3.	Іспанія	3,8%
4.	Індія	3,8%
5.	Мексика	3,0%
6.	Італія	2,7%
7.	Туреччина	2,6%
8.	Німеччина	2,5%
9.	Велика Британія	2,5%
10.	Франція	2,4%
11.	Бразилія	2,1%
12.	Індонезія	1,9%
13.	Японія	1,5%
14.	Республіка Корея	1,3%
15.	Греція	1,2%
16.	Колумбія	1,2%
17.	Об'єднані Арабські Емірати	1,2%
18.	Саудівська Аравія	1,1%
19.	Канада	1,0%
20.	Австралія	1,0%
	Всього ТОП-21	74,7%

Примітка. Складено автором за даними Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA).

У 2022 році очікується покращення фінансових показників у всіх регіонах порівняно з 2021 роком. Проте на галузевому рівні чисті збитки продовжаться до 2022 року. Північна Америка й надалі залишатиметься найефективнішим і єдиним регіоном, який повернеться до прибутковості у 2022 році. Завдяки великому внутрішньому ринку США та відкриттю додаткових ринків у всьому світі, включаючи Північну Атлантику, чистий прибуток становитиме 8,8 мільярда доларів США у 2022 році.

У Європі російсько-український конфлікт продовжуватиме порушувати моделі подорожей у Європі та між Європою та Азійсько-Тихоокеанським регіоном. Однак не очікується, що ця суперечка завдасть відновленню подорожей, оскільки в 2022 році регіон наблизиться до прибутковості з прогнозованим чистим збитком у 3,9 мільярда доларів США.

Для авіакомпаній Азійсько-Тихоокеанського регіону суворі та тривалі обмеження на подорожі (зокрема в Китай), а також нерівномірне розповсюдження вакцини призвели до того, що регіон відстає у відновленні на сьогоднішній день. Зі зменшенням обмежень попит на подорожі швидко зросте, а чисті збитки в 2022 році знизяться до 8,9 млрд доларів США.

У 2021 році обсяг трафіку в Латинській Америці значно відновився завдяки внутрішнім ринкам і відносно меншій кількості обмежень на подорожі

в ряді країн. Тим не менш, фінансові перспективи для деяких авіакомпаній залишаються нестабільними, і цього року регіон зафіксує чистий збиток у розмірі 3,2 мільярда доларів США.

На Близькому Сході цьогорічне відновлення міжнародних маршрутів, зокрема далеких, стане бажаним поштовхом для багатьох. В цілому по регіону чисті збитки скоротяться до 1,9 мільярда доларів США в 2022 році з 4,7 мільярда доларів США минулого року.

В Африці нижчий рівень вакцинації сповільнив відновлення авіасполучення в регіоні на сьогоднішній день. Проте цього року ймовірно деяке надолуження, що сприятиме покращенню фінансових показників. Чисті збитки прогноуються на рівні 0,7 млрд доларів США 2022 рік.

Таким чином, незважаючи на всю невизначеність, яку принесли ці бурхливі часи та трансформаційні події, очікується, що глобальні пасажирські перевезення повернуться до рівня активності 2019 року в 2024 році та суттєво розширяться протягом наступних двох десятиліть. В період між 2019 і 2040 роками кількість авіапасажирів зростатиме в середньому на 3,3% на рік і досягне 7,8 мільярдів пасажирських поїздок на рік наприкінці прогнозного періоду. Незважаючи на відносно повільні темпи відновлення на сьогоднішній день, Азійсько-Тихоокеанський регіон буде найшвидше зростаючим регіоном протягом наступних двох десятиліть.

Список літератури:

1. Global Outlook for Air Transport Times of Turbulence [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iata.org/en>.
2. Tetiana Gavrilko, Lesya Pobochenko, Research on transnationalisation of economic activity innovative component influenced by the COVID-19 pandemic // Baltic Journal of Economic Studies, Volume 7 Number 5. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2021, P.59-66
3. Офіційний сайт Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iata.org/index.htm>.
4. Офіційний сайт Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icao.int>.
5. Побоченко Л.М. Світовий ринок авіаційних перевезень та вплив на нього COVID-19 // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – 2020.– №1. – С. 122-131.
6. Побоченко Л.М. Масштаби розвитку та структура світового ринку бізнес-авіації в умовах глобальних трансформацій //Л.М. Побоченко,Т.О.Гаврилко // Актуальні проблеми економіки. – 2015.– №7(169). – С. 65-71.
7. Aviation 2050 The future of UK aviation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.acl-uk.org/wp-content/uploads/2019/08/ACL-response-to-green-paper.pdf>.
8. Future of Aviation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.icao.int/Meetings/FutureOfAviation/Pages/default.aspx>.